

Analyse af Ivan Malinovskis digt "Myggesang"
Af Kasper Støvring, 1.5.2020, www.kulturkritik.dk

Jeg er lykkelig over at bo på den skønneste plet på jorden – i et ældre hus med en stor lukket have få meter fra Sorø sø. I disse dage kan jeg høre nattergalen synge, imens den brændende aftensol går ned bag den fjerne silhuet af bøgetræer på den anden side af søen. Fra vinduet, hvor jeg skriver disse linjer, er der udsigt til øen, hvor Ingemann skrev sine aftensange, Sorø klosterkirke tårner sig op i baggrunden, og den hvide Akademibygning spejler sig i vandet.

Dog hænder det, at jeg ikke kan sove. Det skyldes vel varmen og den lyse nat. Heldigvis har jeg lært Ivan Malinovskis digt "Myggesang" udenad, så jeg kan recitere det for mig selv. Meget lavt, nærmest hviskende fremsiger jeg digtet for mig selv, og det virker hver gang. Jeg nærmest vugges i søvn. Man mindes Grundtvig:

I sommernattens korte svale
slår højt fredskovens nattergale,
så alt, hvad Herren kalder sit,
må slumre sødt og vågne blidt,
må drømme sødt om Paradis
og vågne til vor Herres pris.

Men det skal her handle om "Myggesang", noget af det absolut bedste i dansk poesi, fra samlingen *Galgenfrist* (1958):

I juninatten denne drøm

huset båret af kirsebærtræernes skum

til druknende fugles klukkende bølgeslag
under en klokke spinklere end fjordens spejl

min søvn en gærdesmattes æg: en væg
af kalk og bristefærdigt synsbedrag

dirrende plantet i mørket det hvide en segl
og lydløst hakker et usynligt næb

på spejlets hinde af vind og salt

snart brister alt

Ja, hvad skal man sige? Skal man overhovedet sige noget? Er enhver analyse ikke blot en upoetisk omskrivning, der gør vold på sin genstand? Nej, selvfølgelig ikke, når bare man husker, at analyse og digt er to forskellige ting. Jeg oplever selv at "få digtet igen", når jeg analyserer et digt eller læser en andens analyse. Mit håb er, at det også gælder for andre, i det mindste nogle gange. Så hermed et lille forsøg på en analyse af Myggesang.

Man kan naturligvis sige, og der er også allerede blevet sagt, tusinde ting om denne lille perle – om troperne, de lydefterlignende ord, de forskellige betydningslag, det tematiske varsel om undergang (digtet er skrevet i koldkrigstiden), klangen, musikaliteten, syntaks (ligner digtet rent grafisk ikke et æg, myggenes dans, en klokke eller månens segl?), den symmetriske komposition, modernismens formsprog, forløbet, naturbillederne osv. Men jeg vil her i stedet prøve at følge nogle af de betydningsbærende associationer.

T.S. Eliot skrev engang, at en digter er i stand til at forene adskilte virkelighedsniveauer:

“When a poet's mind is perfectly equipped for its work, it is constantly amalgamating disparate experience; the ordinary man's experience is chaotic, irregular, fragmentary. The latter falls in love, or reads Spinoza, and these two experiences have nothing to do with each other, or with the noise of the typewriter or the smell of cooking; in the mind of the poet these experiences are always forming new wholes.”

Ordne passer på ”Myggesang”, for sjældent har man set en så umådelig rigdom af associationer udfoldet inden for et og samme lukkede rum, samme helhed. Malinovski kan i højeste grad siges at ”amalgamere”. Digtet er fuldkomment, og fuldkomment lukket om sig selv, autonomt henvisende til sig selv og næsten uforståeligt, hvis man ikke er i stand til at åbne sig for sansningerne i digtet.

Man skal her ikke primært spørge om ”meningen”, men om oplevelsen af det komplekse, mangetydige, fortættede øjebliksbillede af skønhed dirrende udspændt mellem skabelse og undergang (ægget og drømmen – og udbruddet fra dem). Første del før kolon midt i digtet udtrykker en tilstand, betoner det åbne, passive, det sammenflydende, ubevidste og grænseløse. Anden del udtrykker derimod aktivitet, forandring, vilje, bevidsthed og grænseoverskridelsen.

Vi er på én gang i et åbent naturrum og et indre, lukket rum, i jeg’ets drøm, fugleungens æg, i et kosmos og i et mikrokosmos. Allerede i titlen, ”Myggesang”, får man associationer til et øjebliksbillede, til myggenes dans i den nedadgående sols lysstråler, til insektets forgængelighed. Vi er i en sommeraften og -nat ved vandet, og sangen er også digtets egen sang, dets musikalitet. I juninatten har kirsebærtræerne hvide blomster, der ligner skum, myggene sværmer, månen lyser, og mennesker drømmer. Digtet har også en meget konkret lokalitet, måske sidder digteren og skriver i sin have ved Roskilde Fjord (man tænker her på L.A. Rings berømte maleri)?

”Drømmen” i digtet henviser til udviskningen af grænsen mellem virkelighed og illusion og forklarer de nærmest surrealistiske billeder; i drømmen opstår billederne, men som et ”synsbedrag” – ligesom digtets billeder er et bedrag. ”Huset”, der er båret af træerne, er dér hvor den drømmende sover, men også fuglereden med ægget, der som et rigtigt hus også har en ”væg af kalk”.

”Skummet” er blomsterne på frugttræet, men også skummet i vandkanten fremkaldt af bølgeslaget. De ”druknende fugle” henviser til undergangstemaet, fugleungens fald ud af reden og ned i vandet. Til undergangstemaet hører også det ”bristefærdige” – ved livet, drømmen, digtet og verden – og seglet, som jo er måneseget, men også dødens segl. Digtet klinger følgeløst ud i varslet: ”Snart brister alt”.

Digtets billeder er bestemt af fuglens eksistens: reden, gærdesmutterens – den mindste fugl i Danmark – æg, og næbbet der hakker sig fri af ægget og bryder ud. De ”klukkende bølgeslag” fremkaldes af

fuglene i vandet, men er også lyden af fuglene, der drukner (kvæles), lyden inde fra ægget og lyden af klokken lyd (associationen fremkommer især ved den markante brug af assonans, alliteration og onomatopoieta) samt selvfølgelig lyden af fjorden, der bevæges af vinden og slår bølger.

En klokke lyder ved opvågning og ved begravelse (skabelse, fødsel og undergang, død), og man forestiller sig, at jeg'et hører klokken, måske i form af vækkeuret, imens han drømmer, igen som et varsel om den snarlige opvågning fra drømmen ("snart brister alt"). Det "spinkle" er vandspejlet, den næsten uhørlige klokke, men også æggets væg. "Fjorden" henviser til vandet, men associerer også til det ubevidste, drømmen.

"Spejlet" er vandspejlet, der spejler halvmånen, derfor det dirrende billede af et segl, der er fremkaldt af bølgerne på fjordens overflade. Men det associerer også til drømmebilledet ("synsbedraget") inde i ægget, dvs. til drømmen eller digtet – dets selvspejlende karakter; der findes ingen "virkelighed" uden for digtet. "Spejlets hinde af vind og salt" har at gøre med saltvandet i fjorden, vinden der bevæger vandet og skaber bølger, men har netop også med illusionen at gøre. Digtet kommenterer sig selv med ordene "bristefærdigt synsbedrag", for både drømmen og digtet er jo et bedrag af billeder.

Sådan kunne man fortsætte associationskæden, men jeg må holde her. Alt får jo en ende. Og giver alt dette overhovedet, ja, "mening"? Spørg mig ikke, hvordan digtet hænger sammen. Men det gør det. Ægget er drømmerens mikrokosmos; fugleungen er jeg'et; seglet er næbbet; hinden er klokken, og klokken er himmelhvælvet, søvnklokken, vandspejlet. Og så videre...

Digtets sidste linje samler mangetydigheden og bringer formelt associationskæden til standsning. Det sker ved, at fuglen og den sovende bryder sig fri af hinden, tilintetgør den gamle form og overgår til en ny. Imens bliver selve digtet til, og i samme øjeblik går det under, brister, bliver færdigt.

Når jeg i juninatten læser dette digt færdig, er jeg faldet i søvn og drømmer om kirsebærtræer, vandspejl og månelys.